

## تحلیل يك روحانی نماي وابسته از امام خمینی (ره)

رؤیم شاه، برای هر چه بیشتر وارد آوردن ضربه به نهضت اسلامی و انقلابی مردم مسلمان ایران، و تضعیف جایگاه حضرت امام خمینی در مبارزه، از هر وسیله ممکن بهره می جست، که از آن جمله می توان به عوامل نفوذی و تعدادی انگشت شمار روحانیون وابسته به حکومت پهلوی نام برد.

ساواک، که به تبعیت از شاه، در پی ایجاد تفرقه بین علما و مراجع بود، تا بدین وسیله از محبوبیت و توانایی های امام در هدایت مبارزه علیه طاغوت بکاهد، با اعزام یکی وابستگان خود به نام «نخعی» معروف به «افصح المتکلمین» خدمت آقایان «حاج شیخ عبدالنبی عراقی»، «سید کاظم شریعتمداری» و «حضرت امام خمینی» سعی در کسب نظرات علما و مراجع برآمد که گزارش مکتوب ملاقات و صحبت های او، با هر یک از آقایان، به طور مشروح برای ساواک ارسال شده است.

در مورد این گزارش، نکاتی قابل توجه وجود دارد، از جمله:

۱. امام خمینی - برخلاف دیگران - به این فرد اجازه سؤال نمی دهد، بلکه خود شروع کننده سؤال است و به این وسیله جلوی سؤالات مورد نظر وی را می گیرد.
۲. صلاحیت امام از میان گزارش این روحانی وابسته، به خوبی مشخص است.
۳. استنباطات نخعی که در این گزارش آمده، کاملاً یک استنباط شخصی می باشد و دلیل بر مواضع و نظرات کسی نیست.

## نخست وزیری سازمان اطلاعات و امنیت کشور س.ا.و.ا.ك

تاریخ: ۴۲/۲/۱۷...	گیرنده: مدیریت اداره کل سوم
شماره: ۱۴۳.....	فرستنده: .....
شماره پرونده گیرنده: .....	شماره عطف: .....
شماره پرونده فرستنده: .....	پیوست ۱ برگ

### محرماتہ

### موضوع: .....

محترماً معروض میدارد آقای علی نخعی معروف به افسح المتکلمین چند روز قبل شخصاً بقم عزیمت و با آقایان روحانیون ملاقات و چگونگی را در برگ پیوست بنحو مؤثر تشریح نموده. و ضمناً نظریه داده که در حال حاضر یگانه کسی که میتوان از لحاظ فضل و مقام علمی مورد توجه مردم و مرجع تقلید قرار گیرد آیت اله حاج عبدالنبی عراقی مقیم قم میباشد علیهذا در صورت استقرار اراده عالی و با توجه بمفاد نامه نامبرده بالا مستدعی است مقرر فرمایند موقعیت آقای شیخ عبدالنبی عراقی از ساواک قم استعمال که در صورت لزوم تصمیم مقتضی اتخاذ گردد. نشاط

۴۲/۲/۱۷

اصل در پرونده کلی  
روحانیون بایگانی است  
به پرونده آیت الله خمینی  
ضمیمه و بایگانی شود

۴۲/۲/۲۴

آقای شهابی

۱. موقعیت شیخ عبدالنبی از ساواک قم سؤال شود
۲. از مفاد گزارش ... در گزارش ... استفاده شود

۴۲/۲/۱۷

حضور محترم جناب آقای سرهنگ نشاط دامت برکاته

محترماً. اینانب که بقم مسافرت کرده بودم ملاقاتهایی از آقای حاج شیخ عبدالنبی عراقی، و آقای حاجی شریعتمداری و آقای حاج آقا روح الله خمینی نیز بعمل آوردم که مقصودشان را از مخالفت خوانی نسبت بدولت تحقیق نمایم.

موقعی که عقیده آقای عراقی را راجع بحوادث قم پرسیدم، پاسخ گفتند که بعقیده من هر دو دسته، هم مسئولین دولت و هم مراجع روحانیت تجاوزکاری کرده اند. زیرا مسئولین دولت تکلیفشان انحصاراً اجرای قانون اساسی میباشد که دخالت زنان را در رتق و فتق قوه مقننه نفی و نهی نموده بود. و دلیلی موجود نبود که در دوره فترت توسط تصویب نامه مداخله ایشان را در انتخابات تجویز کنند که دینداران را ناراضی گردانند و در راه اسکانشان ناچار بعملیات تجاوزآمیزی شوند که در دنیا انعکاس سوء ایجاد کند. و در مقابل آنها آقایان هم سنخ خود به هم متجاوزند. دلیلش اینست که تکلیف قبلی ایشان این بود که به پیروی از ائمه علیهم السلام مسئولین امور را امر بمعروف و نهی از منکر کنند. در صورتی که ترتیب اثر می دادند، دینشان انجام، و دینشان استحکام پذیرفته بود و در صورتی که ترتیب اثر نمیدادند، دینشان بنا بقاعده و ما علی الرسول الا البلاغ المبین. انجام یافته تلقی میشد و دنبال کار روزمره خودشان را میگریفتند. و دیگر روا نبود دست بیقه دولت بزند که دولت تصویبنامه ملقی شده اش را بخاطر لجبازی ایشان نیز زنده کند. دو دفعه عقیده ایشان را جويا شدم که حالا تکلیف چیست؟ فرمودند همانطور که برای آقایان پیغام داده ام بالفعل مصلحت در سکوت است؛

و در ملاقات با آقای شریعتمداری، ایشان نیز پس از مقدماتی تذکر دادند. در این جریان نظر باینکه نگاه کردیم مقامات اجنبی بجهت تأمین نیت های استعماری روزافزونشان نمایندگی نسوان را بهانه نفوذ و رسوخ خود در مجلس های ایالتی و ولایتی و شورا و سنا قرار داده اند. و دیانت تکلیف فرداً فرد ما را مبارزه با اعادی دین مبین نموده دوستانه نصیحتشان کردیم که مخالف فحواى همان قانونی که خود فحوی آن نامیده میشوند عمل نکنند. در حالی که ایشان نسبت بما مشغول لجبازی شدند و باید هم همینطور میشد. زیرا اعضاء این دولت نه عقیده دارند، و نه عقل. عقیده ندارند. دلیلش اینست که طبق قواعد دین نسوان نباید در امور سیاسی و قضائی اظهار رأی کنند و در صورتی که ایشان اعتقاد داشت تصویبنامه مبنی بر شرکت زنها در شئونى که نهی شده

است تهیه نمیکرد. و عقل هم ندارند. دلیلش اینست که طی این نوزده بیست ساله اخیر راسخ ترین نگهبانهای استقلال مملکت، و تاج و تخت سلطنتشان نوعاً امثال ما روحانیتی بوده ایم که مانع از اخراج شاه از مملکت، و تسلط طرفداران بالشویک بر دولت میشده ایم، و ملک و مال و مذهبشان نگاه میداشتیم. مسلماً اگر عقل میداشتند بنا به چنین زمانی که نخست وزیر روسیه، خروشچف بدیدن پاپ اعظم رفته و تحفه هائی برای روحانیت تقدیم میکند، دولت ایران که با سلامت تظاهر به مسلمانی میکند دهها کامیون نظامی مسلح هدیه بقم بفرستند و درندگیهائی بکنند که در رادیوهای همان ممالک کمونیست تویخ و تنقیدشان نمایند؛ در این هنگام آقای شریعتمداری رشته سخن را بمباحث دیگری رسانیدند که داعی بنوشتن آنها نیست. مگر اینکه وقتی پرسیدم من بعد چه تصمیم دارید گفتند در راه حفظ دینی که بماسپرده شده دفاع خواهیم کرد؛

و در ملاقات با آقای حاج آقا روح الله خمینی نیز زمانی که اینجانب باطاق اندرون رفتم مباشر ایشان آقای ورامینی آمد گفت تهراینهائی از برای دیدن ایشان آمده اند. آقای خمینی گفتند در موقعی که فلانی اینجا هستند دیگران را نیاورید. من گفتم مایل نیستم مزاحم مراجعین آقا بشوم. متقابلاً آقای خمینی گفتند که خیر، من خودم که مستحضر شدم شما بقم مشرف شده اید دوست داشتم ملاقاتتان نمایم. متنی بر شما ندارم. و متعاقب بیان بالا از من پرسیدند دیدن مدرسه فیضیه رفته اید گفتم بلی. و یک بیت از قصیده دعبل را بتناسب با انتظار ایشان خواندم که میگوید

مدارس و آیات خلف من تلاوت و منزل وحی متنفر العرصات

آقای خمینی گفتند خوب. بطور کلی تهران نسبت باین نهضت چگونه قضاوت میکنند؟ گفتم مردم مختلف فکر میکنند، دستجات تجددخواه که هوادار رفتن نسوان بمجلس مقننه اند دلخوش شده اند که دولت تقاضای روحانیین را نپذیرفته است. و تحقیقاً قضاوتشان نامطلوب میباشد. و دستجاتی که تابع عقائد دینند و دعوی وکالت زنان را نامشروع میدانند دور و نزدیک کمکار روحانیین میباشند. در عین حالت تکیه ای بایشان نمیشود داشت زیرا اکثر آراهنمای این دسته هم معمولاً ائمه جماعت، و وعاظ ظاهرالصلاحی هستند که دلشان نمیخواهد در حال بودن نجف اشرف فقهاء قم مرجع تقلید شوند و دسترسی سایر مردم بمرجع تقلیدشان نزدیک باشد. در نتیجه هیچوقت تصور نمیکند که حضرتعالی بتوانید در سایه همکاری این نوع علمای استفاده جوی ایران

نظریات خودتان را در مبارزه همراه هیئت حاکمه ای که همه موجبات تبلیغ و تطمیع و تهدید را در اختیار دارند پیش ببرید؛

در اینموقع آقای خمینی پرسیدند در اینصورت تکلیف چیست؟ گفتم من نبایست تکلیف فقیه را معین کنم. منتهی از آنجائیکه شنیده ام آقای حاج آقا روح الله کمالوند را اعزام فرموده بودید دیدن نخست وزیر راه حلی یافته و ترمیمی بدهند، دلخوش شدم و میخواستم عرض کنم محققاً اقدام بصلح و اصلاح حضرتعالی با دولت خیلی بموقع است؛

گفتند نه خیر آقا. اما معمینی را که فرمودید دو رنگ هستند دانه دانه آنها را از محرابی و منبری و روضه خوان. و واعظ های شهیرشان را اخیراً شناخته ایم که مردهای هنگفتی هم از دولت دریافت می کنند، و دو مرتبه بدامشان نخواهیم افتاد. و درباره آقای کمالوند هم ما ایشان را اعزام نکرده بودیم. بلکه آقای کمالوند را دولت طلبیده بوداست و تلفناً از ما استجازه کردند که در سر راه اول بقم بیایند. در جوابشان عرض کردم مطلقاً راضی بآمدنشان نیستم و مادام که این دولت (علم) مصدر کار باشد داخل هیچقسم مذاکره صلح و مصالحه ای نخواهیم شد، زیرا این دولت ترتیبی با آقای علم معامله کرده است که تماس سران حوزه علمیه همراه او افتخار روحانیت است، و تلفنجا که اختیار روحانیت با ما است تن بچنین صلح و اصلاحی نخواهیم داد. و دلیلی هم محض اصلاح حاضر نمیبینیم. مگر ما چه کرده بودیم که مستحق قلع و قمع علیل النفس هائی ایشان ایشان باشیم.

ما موقعی که یقین پیدا کردیم که محافل لامذهب بهائیهای یهودی الاصل ایران و امریکا اراده دارند درخواست تساوی حقوق زن و مرد را آلت تجاوز بحریم مذهب رسمی این مملکت قرار دهند و دین اسلام را که موجب بقاء استقلال ظاهری این ملک و ملت است تضعیف کنند دوستانه نامه هائی از برای این دولت نوشتیم که مواظب باشند دولتهای همسایه همواره روابطشان نسبت بشما اینطور روشن نمی ماند. و دو دفعه امکان دارد در صدد دست درازی باین ملک برآیند. در صورتی که ایمان و اعتقاد مردم بقرآن و قانون اساسی سالم مانده باشد در برابر اجانب بمراتب بهتر از ارتش شما ایستادگی میکنند. و دین ما، و دولت شما محافظت میشود. و درخواست کردیم که مجدداً از زمزمه موهون نمایندگی نسوان که نقض ظواهر قران میباشد دست بردارند.

دفعه اول اظهار کردند که دست برداشته اند. در حالی که یکی دو ماه بعد درك کردیم که میخواهند در فرآیند مقصود دشمنان نوامیس و مردم را بنام اصلاح قانون انتخابات تجدید کنند. دچار رعشه شدیدی شده همراه آقای بصیرت تبادل نظر کردیم. ما بین آنها اشخاصی صلاح را خاموشی دانسته و تذکر دادند دیگر وظیفه ما انجام شده. هرگاه اعلام مخالفت کنیم موجودیت حوزه علمیه قم بمخاطره میافتد. دقت کرده دیدم مطلب بعکس استنباط طبقه احتیاط کار است. تشکیل این حوزه و حوزه های مشهد و کربلا و نجف و مصر رویهمرفته تعلیم و تعلم مباحث حلال و حرام دینانی است که تسلیم ما اجازه می داد دستگاه اصل آن دین را نابود کند. و در صورت اضمحلال اصل، بقاء فرع عموماً معنا ندارد. درك خود را محض طلاب بیان کردم و مصمم شدم مثل حضرت سیدالشهداء از برای حفظ اصل دین با ایادی دولت ظلم مبارزه کنم. و مادام که مامورین آنها از زور و ظلم و ملاحبه با احکام الهی دست برندارند، من نیز از مجاهده دست برنمیذارم. مثل اینکه اخیراً که اطلاع یافته ام وزیر دادگستری این دولت معلوم الحال لایحه ای تنظیم میکند که مردهای غیرمسلمان و نیز زنهای حقوقدان حق قضاوت در مملکت اسلامی ایران را داشته باشند در فکر افتاده ام متقابلاً اعلامیه ای انتشار بدهم که مبنای طرح او را با اسلام متذکر شوم، و ماهیت تشکیلاتشان را نمایان کنم؛

مطلب باینجا که انجامید درخواست کردم مرا مرخص کنند. و در صورتی که امری بمن دادند در تهران انجام بدهم. گفتند نه خیر فقط تبلیغ کنید. ایام محرم موقع مناسبی بجهت تبلیغ است. تصمیم دارم مکاتیبی برای اهل منبر و وعاظ خوزستان و شیراز و لرستان و تبریز و یزد بنویسم و متکلمینی هم بفرستم ماه محرم مردم را مستبصر و روشن کنند. در تهران هم شما آقایان نکات تاریک کارهای ظلمه را در منبرها تبلیغ بفرمائید. دعای خیر ما بدرقه راه شما خواهد بود.

دیدار من بدینصورت از آقایان انجام یافت. و تهران که برگشتم لازم دانستم متذکر شوم که میان آقایان علماء امروزه قم مثل آقایان عراقی و شریعتمداری و خمینی و گلپایگانی و نجفی مرعشی. هرچند اکثراً مخالف دولت میباشد. ولی از همه متهورتر آقای خمینی است که تصادفاً یکی دو ماه است ترقی غیرمنتظره ای نموده و هیچ چاره ای از برای رفع خطر مخالفت های آینده ایشان نیست مگر اینکه یکی از علمای معتدل تر مانند آقای نجفی یا آقای عراقی تقویت شده دست او را از حوزه قم کوتاه کنند.

ولیکن نظر به اینکه آقای نجفی مثلاً بطرفداری از دربار و دولت معرفی و معروف شده است تصور نمیکنم تقویت ایشان نتیجه ای داشته باشد. و بهمین جهت تنها راه حلی که برای عقب نشانیدن نامبردگان بنظر میرسد اینست که آقای حاج شیخ عبدالنبی عراقی که عالمی متعمّرتر و موجه تر از سه چهار نفر رقیب و بخودی خود دارای مذاق محافظه کاری است توسط طرح های خیلی ماهرانه ای که نتوانند دست تهران را در آن طرح ها هویدا به بینند تقویت شود تا مرجعیت تقلید ایران منحصر بایشان گردد، و در راه اجرای این نظر راه هائی وجود دارد که در صورت لزوم معروض خواهم داشت.

تهران . ۱۱ / ۲ / ۴۲



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
پرتال جامع علوم انسانی

گیرنده: مطبوعات ارادگی سوم  
فرستنده:  
شماره: جلد  
پرو:  
پیوست: ۱ برگ



سخت وزیری  
سازمان اطلاعات و امنیت کشور  
س.ا.د.ا.ک

تاریخ: ۲۲/۲/۱۷  
شماره: ۱۴۳  
شماره پرونده گیرنده:  
شماره پرونده فرستنده:

موضوع: **محرمانه**

محترماً معروض میدارد آقای علی نخعی معروف به الفصح المتکلمین چند روز قبل بمقام  
حضرت و با اقایان روحانیون ملاقات و چگونگی وارد برگ پیوست بنحو موثر توضیح نمود .  
و ضمناً نظریه داده که در حال حاضر بگفته کسی که میتوان از لحاظ فضل و مقام علمی بترتبه  
برد و مرجع تقلید قرار گیرد ایت اله حاج عبد اللیس عراقی قمی قم میباشد .  
در صورت استقرار اراده عالی و با توجه بخفاض نامه نامبرده بالا مستحق است مقرر فرمایند  
موقعیت آقای شیخ عبد اللیس عراقی از سایر اقم استعمال که در صورت لزوم تصمیم  
مقتضی اتخاذ گردد . نشاط

۲۲/۲/۱۷  
د.ا.ک

**محرمانه**

اسم - پرونده که در بالای پرونده  
پرونده استثنائی علیه و این پرونده  
۶۵۶۴۴

۲۶ ۲/۱۲

تحلیل یک روحانی نمای وابسته، از امام خمینی (ره)



فلاک بعد از آنکه ...  
 باست اعظم از همه ...  
 بکنند و اینها ...  
 ممالک گویند ...  
 دیگر بر سر ...  
 گفته در راه حفظ ...

در این حالات ...  
 از هر دو ...  
 دلائل اینها ...  
 از این گفته ...  
 تمام ...  
 گفته می ...  
 در این ...

از این گفته ...  
 که گفته ...  
 در همین ...  
 و چند ...  
 این حالت ...  
 و عاقل ...  
 در این ...  
 در این ...  
 که این ...

در این ...  
 که ...  
 گفت ...  
 گفت ...

تحلیل یک روحانی نمای وابسته، از امام خمینی (ره)

و اصعب حقیقتی با عدولت بیخ بوجه است

مکتبته فیرفا . اما همین را که فرمودید در دو کساستند دانند و آنرا از هم جدا و منبر و  
 موصوفه خوان . و در اعطای شهرستان را افرایشان قدریم که خود را در مکتبته ام از دولت  
 دریافته میکنند . و در مرتبه بیانشان تمام افتاد . و در باره آن کتاب که در هم با آن کتاب  
 اعلام نگه بریم . مگر آن کتاب را در دولت طلبیده بود است و تلفی از ما استفاده  
 کردند که در سر راه اول تم میماند . در جزای آن حقوق مردم مطلقاً را نمی باورن کنیم  
 و داریم که این دولت (علم) مصلحت است در این بقیه تمام مصلح و مصلحتی  
 خواهیم بود . زیرا این دولت ترستی با هم مصلحت کرده است که تا این میزان مصلحت علیه هر دو  
 آثار روحانیت است . و با آنکه رعایت روحانیت با ما است من بقیه مصلح و اصلاحی خواهد بود  
 جان . و در بیخ هم مصلح و مصلحتی است . مگر با چه کجاست بودیم که مصلحت و مصلحتی  
 است آن دولت است .

ما موفی که بیخ پیدا کردیم که حاصل لایماسب با آنها بیورد الاصل این دارم که اراده دارند  
 در خواست مساوی حقوق زن و مرد را است . و ما در آنجا و در حکم مصلحت قرار دهند و  
 در اسلام را که موجب بقا و استقامت است . و در این مکتبته است تصنیف کننده و ستان نامه  
 که در این دولت ترستی که مصلحت با آنها در دستها رسیده بوده . و با این دولت نسبت  
 روشن میماند . و در دفعه اسلام علاوه بر مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که  
 در آنجا مصلحت مردم بر آنکه و قانون اسلامی با ما و با آنها در برابر اجانب بر آنست  
 در آنجا مصلحتی است که مکتبته در آنجا . و در دولت تمام مصلحت میماند . و در مکتبته که مکتبته  
 در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته

مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته  
 مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته  
 مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته  
 مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته در دستها رسیده . و در مکتبته که مکتبته

تحلیل یک روحانی نمای وابسته ، از امام خمینی (ره)

